

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsv
A. Pop. (Bra) 3166

Telefon: Sz
és kiadóhiv
Es. N. Sz.

Kéziratok kizárólag
szerkesztőséghez
küldendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

KELET

ESZÉD-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1.50

1925 augusztus 10 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 182 szám

5685. Ab 20

Demarsok korszaka

Vannak szavak és kifejezések, melyek egész korszakokat jellemeznek. Ha azt mondom: inkvizíció, önkéntlenül a középkor jelenik meg szemem előtt, görögös homályu templomaival és égett emberhus-illatával. Ha azt mondom: liberalizmus, — a XIX. század kialakuló polgári társadalmára gondolok, mely megteremtí az ipari fejlődés lehetőségeit és vele együtt az elméleti osztályharcot.

Korunkat a sok izmus mellett talán legjobban a „demars“ szó jellemezné, melynek jelentőségét és borzalmát teljes egészében először 1924 augusztusában ismertük meg. A „demars“ után végzetes marsolások következtek, stereotip hadijelentések láttak napvilágot, holttestek hekatombáira ölyvek és keselyűk csaptak le — s a világ borzalomban vacogva, öt éven át nyögte ama végzetes demars következményeit. Aztán elhalkultak a fegyverek, egy zöld asztalnál összeült urak újabb demarsban adták tudtára a világnak, hogy „béke“ van. Igaz, hogy ezt a békét egyéb sem tartja össze, mint azok az aláírások, melyek a demars szövege alá írók. A dolgokban természetesen vonzás érvényesül, a rossz vonzza magához a rosszat, az erő az erőt, a betegség a betegséget. Ez a titkos vonzás érvényesül a „demarsológia“ terén is, mint azt napjaink eseményei igazolják. A világ nem tud szabadulni a demarsoktól, mert a már kiadott sok jegyzék mintha önmagát

teremt, ugyanígy, hogy ha valójában nincs is konfliktus, a demars mégis megszületik. Demars itt, demars ott és a világ tovább játsza kisdéd játékait a tűzzel, addig, míg a fikaronyi láng tüzvészé nem avanzál. Mert tudva és írva vagyunk, hogy a demarsok rendszerint explodálnak. Szinte úgy látszik, hogy az egyes országok külügyminisztériumaiba külön stilsztákat, eltévedt belletristákat szerződtettek, akiknek egyéb feladatuk sincs, mint az, hogy lapidáris kifejezéseket öntsenek mondatokba s az unatkozó világnak kellő izgalmakat szolgáltatásnak. Szép, szép: élni kell valamiből a pályatevésztett stilsztáknak is, de a „nagy stilus“ és a fölös izgalom közepette mégse kellene megfeledezni arról, hogy végre nemcsak a facér stilszták, hanem a népek is élni akarnak.

Csodálatos, hogy a történelem mennyire megismétli önmagát, csodálatos, hogy a megtagadott lényegek mennyire ki tudják játszani a reájuk erőszakolt formákat. Ma azt mondják: civilizáció, ma azt mondják: emberiség szeretete. A szavak mögött azonban a régi kísértetek húzódnak meg és rémitgetnek. A középkor inkvizícióval rémitgette a lelkeket, a fölös energiák lovagi tornákon vezetődték le. A technikai fejlődés boldog korszakában ezek a nyers életmegnyilvánulások diplomáciai és stilsztikai formákba burkolóztak és demarsok alakjában rémitgetik a boldogtalan halandókat. Van immár demars mindenre. Van demars arra, hogy ne fagyverkezzenek. Van demars az életakarát ellen és van demars a alni-vágyás ellen. Ember akarsz lenni végre? Demarsban eltiltanak tőle. Békét szeretnél, szabad szeretnél lenni? A demars gondoskodik róla, hogy letégy ilyen felesleges ábrándokról.

Egy kort, vagy egy korszakot sok minden jellemezhet. Jellemezhet az erkölcsi és jellemezhet az erkölcselensége. Jellemezhet a realitások iránti érzék és jellemezhet az irrealitások iránti vonzalom. Korunkat röviden és vélelően a demarsok jellemzik. Ebben a jellemvonásban benne van ennek a romlásra ítélt korszaknak minden bizonytalansága, minden gonoszsága és minden boldogtalansága. Jellemzője ez egy olyan békének, mely nyugtalanabb minden hadiállaptnál, mert a hadiállapot leg-

alább pozitívum, egyetlen cél fele való feszülés, nyílt állatiasság és becsületlen számolás. A demarsok korszaka azonban képmutatással és elasztikus malasztokkal teljes, eleven jesusitizmus, mely mialatt a békére hárít — valóban a háborúra gondol. Béke korszaka ez, mely nem más, mint permanens fenyegetőzés, idegekre menő játék, lovagi torna a végkimerülésig. De legalább „stilus“ az van. És a páholyban ülőknek, azoknak, akik atavisztikusan kedvelői a régi cirkuszi játékoknak, a gladiátorok küzdelmeinek, a modern Néróknak

és az új Petróniusoknak felettébb jó szórakozás ez a „stilus.“

Am ez a stilus egyben veszedelmes is. A cirkuszi játékok véréből világot megrengető morajok indultak utnak, hogy a Petróniusok és Nérók örökségét ebek harmincadjára szórják. Ha korunk külügyminiszeri stilsztái emlékezni tudnának, ezeket a tanulságokat sem hagynák figyelmen kívül. Ugy látszik azonban, hogy korunk „vezető elméi“ a stilszt többre becsülik a lényegnél és konkluzióknál. (s. l.)

Ujabb nagyarányu politikai összeesküvést fedeztek föl Konstantinápolyban Magasállásu tisztek, hadseregparrancsnokok és képviselők az összeesküvők között

(Konstantinápoly, augusztus 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A török köztársaság közvéleményét erősen foglalkoztatja egy összeesküvés, amit a rendőrség a napokban derített ki. Az utolsó betekben ez a második komplot a monarchia visszahódítására. Az első összeesküvés feje Mehmed Vahid Eddin exszultán, aki a török társadalom széles rétegeit tudta hosszú ideig titokban a monarchista és reakció komité céljainak megnyerni. Az újabb összeesküvés résztvevői közül eddig harminc embert tartóztattak le, akiket beszállítottak az angorai állambiróság fogházába.

Hír szerint, ez az új összeesküvés teljesen független a megalapított összeesküvéstől, amely köré főleg a volt szultán szűkebb környezete csatlakozott.

Tagjai között olyan nevek szerepelnek, amelyek még a török függetlenségi harcok idejéből ismer-

tesek. Magasállásu tisztek, hadseregparrancsnokok, az első angorai parlament képviselői vannak közöttük. Ezek nem az ozmán szultánátus hívei, hanem kalifisták, akik azt követelték, hogy az államhatalom minden vonatkozásában legyen a szuverén parlament eszköze és csak a kalifátust irányítsa az ozmán dinasztia. A nyomozó hatóságok megállapították, hogy mindkét összeesküvés fészke Itáliában, Görögországban és Romániában volt, ahonnan Konstantinápoly felé irányították a titkos utasításokat. A török kormány azonban külföldi követéségei mellett olyan kémszervezetet tartott fenn, amely elég ügyes volt ahhoz, hogy az összeesküvések nyomára jöjjön és ennek szálait teljesen kibogozza.

A török kormány elhatározta, hogy az összeesküvőkkel összeköttetésben állók ellen hazaárulás címén megindítja az eljárást.

A nemzeti és parasztpárt külön listákkal indulnak a kamarai választásokra Felborult a paktum a két ellenzéki párt között

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A liberális párt uralkodásának négy esztendeje alatt a politikai, társadalmi és közgazdasági közélet minden egyes ágában igyekezett beleereszteni a maga gyökereit és hol megengedett, hol meg nem engedett eszközökkel el is érte azt, hogy az ország vérkeringésének központja a jól megorganizált liberális párt lett s legkisebb artéria is innen indult el és a legkisebb véna is ide tér vissza.

Streitmann, az egyik legszellemesebb román publicista, találón jegyezte meg, hogy a liberális párt fölöslegessé tesz minden más pártot. Nincs szükség szocialistákra, hiszen a liberális párt eléggé szocialista, nincs szükség konzervatívokra, hiszen a liberálisok eléggé öröködnék a tradíciókon, demokráciára sincsen szükség, hiszen a liberális párt a francia forradalmat és a nagy nyugati országok humanista demokráciáját vallja mesterének. Sőt antiszemitákra sincsen szükség, mert a liberális párt fel van szerelve antiszemita velleitásokkal is. A kormány-párt ezt a sokrétűségét a vitális centrumok megkaparintásának szolgálatába állítja. Amikor a mezőgazdasági kamarai választásokról szóló javaslat törvényerőre emelkedett, az ellenzék természetesen joggal félt attól, hogy a liberális párt be fogja magát akarni fészkelni a szokásos választási módszerekkel a mezőgazdasági kamarákba is.

Constantinescu földművelésügyi miniszter hivatalosan a kormány nevében többibben is leszögezte, hogy a kormány egyáltalában nem szándékos választási propagandát kifejteni sem a mezőgazdasági, sem a kereskedelmi kamarai választásokon. Ez a kijelentés természetesen csak elvi jelentőségű volt, mert a valóságban a kormány teljesen előkészítette a talajt arra,

hogy a küszöbön lévő mezőgazdasági kamarai választásokon a többséget a maga részére megszerezze.

A kormány akciója az ország két legnagyobb ellenzéki pártját, a nemzeti és a parasztpártot arra készítette, hogy közös fronton vegyék fel a harcot a kormány ellen a mezőgazdasági kamarai választásoknál is. A nemzeti és a parasztpárt a kamarai választásokra paktumot kötött, amelynek értelmében a két ellenzéki párt közös listával vett volna részt a választásokon. Az ellenzéki politikai körök úgy remélték, hogy ez a paktum kiinduló pontja lehet az évek óta tervezett fúzióknak.

A jóslások és tervezetések azonban nem váltak be. A paktum személyi momentumokon megbukott és így a fúzió legújabb terve is kútba esett. A megállapodás először Jasiban bomlott fel, ahol a személyi kérdések annyira kiéleződtek, hogy a két párt az eredeti megállapodástól eltérően, külön listákkal vett részt a választásokon. Hír szerint a jasi bomlás miatt a megállapodás az egész ország területén érvényét veszti. A kormány természetesen kihasználta a maga céljaira az ellenzéki egyenetlenkedést és egész csomó választási ügynököt küldött szét az országba, hogy a liberális párt érdekében agitációt fejtsenek ki.

— A bécsi magyar emigránsok napilapot indítanak Prágában a cseh kormány támogatásával. Prágából jelentik: Prágában új magyar napilap fog megindulni, mely a magyar republikánus földmivespárt és az emigráció orgánuma lesz, természetesen a kormány támogatásával. A szerkesztőség nagyjában a volt Bécsi Magyar Ujság gárdájából került ki.

Nagybányai levél

(Baia-Mare-Nagybánya, augusztus 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szatmármegye lakossága még mindig bizonytalanságban van a vármegye új székhelyét illetően. A Rador ugyan már lanszirozott egy hirt, hogy a minisztérium a szoba jöhető három város — Szatmár, Nagykároly, Nagybánya — közül Nagybánya mellett döntött, azonban hiányzik a hivatalos megerősítés és változatlanul tájékozatlanok vagyunk. A közvélemény egykedvűen veszi e dolgokat és Szatmáron az a megállapítás forog közszájon, hogy régen a Károlyi grófok hódították el Szatmár várostól a megyeszékhelyt a mindig jelentéktelenebb Nagykároly számára, most pedig Dragos Teofil dr. segíti Nagybányát rezidenciához Szatmár rovására ismert magas összeköttetésekkel... Az egész ügyet még bizarrabbá teszi a Nagybányához csatolandó községek és Felsőbánya városa a kormánytól tiltakoznak odacsatolásuk ellen...

A nagykárolyiak egyelőre azzal vigasztalják magukat, hogy a mai lakásinség mellett a székhelyváltotatás csak papírforma és a gyakorlatban tovább is Nagykárolyban maradnak a hivatalok.

Ettől függetlenül Nagybánya az idegen fürdővendégek erős inváziójának örvend és 4500-ra becsülik a vendégek számát, ami rekord Nagybánya idegenforgalmában. A város életét feltűnően élénkíti a Thorma János vezetése alatt álló festőiskola nyári tanfolyamára idesereglett művésznövendékek hatalmas csoportja és itt vannak a festőiskolától függetlenül ittelepedett vagy csak nyaraló művészek is, akik ezen az áldott helyen összekötik a hasznost a kellemessel t. i. nyaralva dolgozhatnak.

Nagybányai látogatásaim során az itteni piktúra természetét szemlélve, feltűnt nekem a zsidó témák feltűnő hiánya, amivel együtt azt is konstátálhattam, hogy a mai Nagybánya bibliai kompozíciókban is igen hallgatag. E kérdések kapcsán eljutottam a jelenleg itt működő zsidó piktorokhoz. Ezek között elsőnek Perlrott-Csaba Vilmost, az európai relációkban is ismert nevű kiváló művészt kerestem fel, aki 1904-ben kezdte festészeti tanulmányait Nagybányán Ferenczy Károly, Grünwald Béla és Thorma János mesterek vezetése alatt és 1910-től 1919-ig Grünwald oldalán a kecskeméti kolónián dolgozott, de közben szorgalmasan járt külföldre is és két telet töltött el Spanyolországban és Párisban. Ha Nagybánya a forradalmi felfogású festők aziluma volt, hát Perlrott-Csaba hű maradt a tradíciókhoz és ma is forradalmár a nyugati művészet értelmében és két évtized hatalmas munkáján át beidegzett nagy kifejező erejét és elegáns stílusát a nyugati modernnekhez simuló felfogásban juttatja érvényre.

— Nem azt festem, amit látok, — mondja Perlrott, — hanem azt a vizíót adom, amelyet a látottak bennem ébresztenek.

Allandóan kontaktusban a párisi függetlenekkel tagja a párisi Salon d'automne-nak, amelyben zsűrin kívül állítja ki képeit és zsidó szíve minden melegével együttérez a Párisba került lengyel és orosz-zsidó művészekkel, akik mind az újat keresők táborának jelentékeny tagjai.

Perlrott-Csaba meg van győződve a zsidó művészek kulturmissziójáról és azt mondja, hogy egy Poór Bertalan, Berényi Róbert, Czöbel Béla, Tihanyi Lajos, Major Henrik, Kelen, Dezső Lajos, Diner-Dénes Rezső az egész európai művészetre befolyással vannak.

Perlrott-Csaba minden forradalmisága mellett is hívó zsidó lélek, aki a konzervatív zsidóságban látja a zsidóság fentartó elemeit. A zsidó témákra kérdezve sajnálattal vallotta be, hogy szívesen foglalkozna ilyen témákkal, de a zsidók annyira félnek a saját nemzetiségükkel való tüntetéstől, hogy szívesebben vásárolnak keresztény bibliából merített tárgyú képeket...

A kiváló művész december közepén a budapesti Ernst-muzeumban retrospektív kiállítást rendez és ugyanakkor felesége, Gráber Margit szintén kiállítja képeit a budapesti Nemzeti Szalonban.

A nagybányai zsidó művészek közül Klein Józsefre könnyen ráakadtam most megnyitott kiállításán, amely őszintén beszámol a fiatal művész tehetségéről és komoly munkájáról. A budapesti festőiskolában kezdte tanulmányait és hat év óta ebben a festő-városban fókossa tudását és gyarapítja ismereteit. Kiállított ké-

pei — tájképek, interieurök és figurálisok — egységes és nyugodt benyomást keltenek és kellemes színhatásnak.

— Mi az oka annak, hogy a mai Nagybánya kerül a biblikus témákat?

Ezzel a kérdéssel állítottam be a kiváló Ziffer Sándorhoz, akit eddig látott artisztikus, valami különleges színhatásokban pompázó képei és neve után itélve ösztönszerűen zsidónak tartottam. A nagybányai művészet eme határozottan tipos reprezentánsáról, aki 45 éves kora mellett szakadatlan önművelésben halad egy rendkívül érdekes egyéni differenciáltság irányában anélkül, hogy a nagybányai iskola jellegzetességeit levetné, kiderült, hogy felekezetiileg már nem tartozik a zsidó művészek közé. Ennek dacára lehetetlen nem konstátálni, hogy az ősi zsidó fajiságban rejlő hatalmas temperamentum és intelligencia emeli ki őt a konvenció útján haladók közül.

— Nem azt festem, amit látok, — mondja önmagáról, — hanem a látottak csak alkalmul szolgálnak annak a kifejezésére, amit éppen kihozni akarok.

Nagyon érdekesen magyarázza a bibliai festészet hiányának okait. Nagybányán — úgy mond — Hollósy Simon idejében uralkodott biblikus hangulat, amikor hatalmas egyéniségek társultak vele. Ezek a Bastien-Lepage iskolának voltak a követői, és hála a Hollósy univerzális, mindent magával vivő képességének kényszerítve voltak a legnagyobb témák kidolgozására. Ezeknek az érzése és témakeressége egészen másfelé visz. Elvégre más uton is meg lehet találni az egy életre szóló programot.

Amikor megmutatja legújabb vásznát, amelyen a hegyekkel körített völgy ragyogó napütésben mint egy álomországban remekművű szőnyeg terül el előttem, megértem a művész

Spinoza előrelátta a zsidó állam felépítését

A nagy zsidó filozófus hitt abban, hogy a zsidók újra felépítik birodalmukat és Isten megint kiválasztja őket

(Bécs, augusztus 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ennek a cikknek a címe talán különösnek tetszik. Hiszen az az egész zsidó politikai mozgalom, amely cionizmus név alatt ismeretes, alig harminc esztendő, Baruch Spinoza pedig ezelőtt éppen egynevedeszedével halt meg. Éppen azért már most hangsúlyoznom kell, hogy ebben az esetben a cionizmusról, mint ideálról van szó, ahogyan a zsidókban minden időben élt. Spinoza világosan nyilatkozott a zsidóság Palesztinába való visszatéréséről és arról a reményről, hogy a zsidó államot újra fel fogják építeni. Kijelentéseinek értéke növekedik azáltal, hogy abban az időben, amikor ő élt, éppen aktuális volt ez a probléma és keresztények és zsidók egyformán érdeklődtek iránta. Ez volt az a kor, amelyben Sabattai Zwi az álmissiás, feltűnt Szmirnában és rövid idő alatt Európa, Azsia és Afrika összes városaiból, amelyekben zsidók laktak, rengeteg hívet szerzett. A Sabattai-Zwi-mozgalom feltétlenül cionizmus volt, megfelelőképpen a XVII-ik század misztikus áramlatainak. Olyan cionizmus, amely kizárólag abban a korban, amikor Luria és Vital, a két kabbalistikus tudós és Abarbanel a zsidó messiás megjövendölője élt, keletkezhetett. Angliában több keresztény misztikus ugyanakkor megjósolta, hogy az 1666-ik év lesz az az apokaliptikus esztendő, amelyben a zsidók visszatérnek majd Jeruzsálembe. És hogy a cionizmus éppen ilyen misztikus rajongásokban jelentkezett, szinte magától értetődő. Mert abban az időben már szinte elvesztettek minden reményt arra, hogy a zsidóság nyomoruságos helyzetén gyakorlati intézkedésekkel segíteni lehet és az emberek várakozása mindjobban valami természetfölötti erő felé irányult. Cion szeretette fokozatosan belevesztett valami nagy miszticizmusba. Pedig ki tudja, ha Sabattai Zwi több józansággal és számíttással dolgozik, talán már akkor visszaállíthaták volna a zsidó Palesztinát.

Hogy ennek a mozgalomnak milyen jelentősége volt, bizonyítja az a nagy érdeklődés, amellyel keresztény személyiségek is kísérték. A városok piacain ez a mozgalom képezte a beszéd tárgyát. Evangélikus papok, az angol és hollandiai kereskedőházak titkárai és nem utolsósorban tudósok és politikusok foglalkoztak Sabattai Zwi mozgalomával, amelyről valami rendkívülit vártak. Heinrich Oldenburg II. Károly király titkárja írja Spinozának:

„... Hogy a politikára térjek, itt mindenkori arról beszél, hogy a zsidók kétezerévi szétszóródás után vissza fognak térni hazá-

álláspontját.

Ráterelődik a beszéd Jándi Dávidra, a 15 év óta Nagybányát járó 32 éves zsidó piktorra, aki szenvedélyes festője a figurális kompozícióknak és a tömegcénáknak. Istentől adott talen-tuma van — ismeri el róla Ziffer, — akit a zsidóság nagyon büszkén emlegethet.

Jándival egy bányai zsidó orvos házában találkoztam először, hová egyenesen az vezetett, hogy végre láthassak egy zsidó témájú bányai kompozíciót. Nyolc tekintélyes pátriárka külsejű aggastyán üli körül a házivászonból készített terítővel betakart asztalt és talmudfóliások fölött vitakoznak. A háttérben a falon kettős polc régi könyvekkel. A kép monumentális hatást vált ki a nézőből, a kompozíció teljesen elüt a konvencionális pikturától. Megtudtam Jándiról, aki nagybányai mestereknél tanult, hogy eredetileg szobrászknak indult. Tényleg leegyszerűsítve, inkább tömegben, masszákban adja a dolgokat és közelebb áll a szobrászi, mint a festői felfogáshoz. Ideáljai: Michelangelo és Tintoretto, vágya: minél nagyobb vásznakra vetíteni figurális vizióit. Régióta láttam a meztelen emberi test akkora pogány öserejű kultuszát, mint Jándi műtermében. És ime ráakadtam Nagybányán a figurális kompozícióra, a biblia új illusztrálójára. Itt van a Holofernes-Judit jelenet sokféle variációja, fürdőző emberek a vízben és a partokon. Most festett egy Laokoon-csoportot új felfogásban. A rajzra kevés gondot fordít, a valórók beszélnek. Delacroix-ra emlékeztet romantikus témáinak merész technikájú megoldása, de kifejezési módja távol áll minden érzélgéstől és romantikája a verizmus jegyében születik meg.

Hisszük, hogy Jándi Dávid neve hamarosan nemcsak Nagybányán, de országos relációban is kitűnően fog hangzani és sokat fogunk róla még hallani.

Dr. Stern Mór.

„Igaz, hogy itt kevesen hisznek benne, de annál többen kívánják. Legyen szíves kö-zölje velem, hogy ott mit beszélnek erről. Ami engem illet, mindaddig nem adhatok hitelt ezen híreknek, amíg hittestvéreim Konstantinápolyból meg nem erősítik. Mindenesetre kíváncsi vagyok, mit tudnak róla az amszterdami zsidók és hogy, ha halottak a hírók, milyen benyomást tett rajuk. Attól félek, hogy ha ez (a zsidók hazatérése) be-következik, az egész világra nagy katasz-trófa szakad.“ (Lásd Spinoza leveleit. Verlag Felix Meiner Leipzig. III. kötet 153. oldal 36 ik levél.)

Oldenburg levele 1665 december 8-áról kelt és éppen összeesik azzal az időponttal, amikor Sabattai Zwi, bátyjaival együtt, Konstantinápoly felé hajóra szállt, hogy ott IV. Mohamed szultánnal a zsidó állam visszaállításáról tárgyaljon. Ugyanekkor egy zsidó delegáció is indult a szultánhoz, hogy ugyanebben az ügyben diplomáciai tanácskozákat folytasson vele. Palesztina ugyanis már akkor török fenhatóság alatt állott.

Spinoza válasza Oldenburg levelére nem ismeretes. Oldenburgnak ezzel a levelével az írásos érintkezés mintegy tíz évre megszakadt közöttük. Ez már csak azért is sajnálatos, mert bizonyosra vehető, hogy Spinoza részletesen közölte Oldenburggal az amszterdami zsidó portugál hitközség, valamint személyes álláspontját a Palesztina-kérdésben. Hogy azonban Spinoza, mindenestre anélkül, hogy világhatasztrófiától tartott volna, a zsidók hazatérését lehetségesnek látta, az kitűnik vallás-politikai traktátusának következő szakaszából:

„A metélés szokását annyira fontosnak tartom, hogy meg vagyok győződve arról: ez egymaga is örökre fenn fogja tartani a zsidó népet. És ha vallásuk alaptörvényei meg nem lágyítják értelmüket, úgy abban is minden további nélkül hiszek, hogy kedvező alkalommal, mert hiszen az emberi dolgok változásoknak vannak alávetve, birodalmunkat megint felépítik és Isten újra kiválasztja őket.“ (Valláspolitikai traktátus 3 ik fejezet 75. oldal Verlag Gebhardt).

Az előbb említett Oldenburg-levelhez még megjegyezzük, hogy három hónappal később, mintán megbízható értesüléseket kapott Amszterdamból, hi-merítő levelet írt a cionizmusról Róbert Boylehez. (Róbert Boyle munkái London 1772. VI. kötet 219-ik oldal).

S. Meisels.

A kolozsvári posta elvesztett egy kétszázhetvenezer lejes pénzeslevelet

A 233-as postautó rejtélye

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 8. Az Új Kelet tudósítójától.) Az elmúlt éjszaka óta egy szenzációs ügy tartja izgalomban a kolozsvári postai igazgatóságot. Eddig még ki nem derített módon a 233-as számú postautóról, amely az éjszaka folyamán a vidékre menő és az éjszakai vonatokkal továbbítandó postai küldeményeket szállította az állomáshoz, eltűnt egy kétszázhetvenezer lejes értéket képviselő külföldre szóló pénzeslevélküldemény, amelyben kétszázhetvenezer lejes értéknek megfelelő font sterling volt.

A 233-as postautó elindul

A 233-as számú postautó, amelyet ez alkalommal az éppen szolgálatban lévő Bölönyi Elemér soffőr vezetett, a rendes időben a posta hátsó udvarán lévő raktárnál felrakódott. Az autóhoz kísérőként Vrechts Florentin, Pascu Joan és Albu Joan postások voltak beosztva. Rakodás közben a kísérők egyikének, Vrechts Florentinnek, raklevél alapján átadták a kérdéses külföldre szóló pénzeslevelet is, amit az a többi csomagok és értékek között helyezt el.

Indulás előtt Pap Zoltán postatiszt, aki az éjszakai vonattal szándékozott elutazni, helyet foglalt a soffőrlésen, hogy rokkant lábaival ne keljen a hosszú utat gyalog megtennie. A kísérők közül Pap Joan és Albu Joan az autó belsejében foglaltak helyet, míg Vrechts Florentin soffőrlésre került. Az autó elindult a vasúthoz, ahol megkezdtek a különböző irányba menő csomagok és értékek berakását.

Előbb a 201-es postavonalat, vagyis a Szamosvölgyi vasútra szóló csomagokat és értékeket rakták be. A szamosvölgyi vonat berakása után Pap János, az egyik kísérő, elvált társaitól, mert még indulás előtt említette, hogy haza szándékozik utazni és így a szamosvölgyi vonat berakása után ő is a vonatra ült.

Eltűnik a pénzeslevél

A Nagyvárad felől érkező vonat berakása is zavartalanul folyt le és amikor beérkezett a Bukarest felől érkező személyvonat, megkezdtek a Nagyváradra szóló küldemények átadását is. Az átadás már majdnem teljesen befejeződött, amikor az átadó Vrechts Florentin megdöbbenve vette észre, hogy a rovatlap szerint átvett külföldre szóló pénzeslevélről a kísérő levél megvan ugyan, de a pénzeslevél, amelynek nagysága egy rendes levélnagyságot sem halad meg, nyomtalanul eltűnt.

Vrechts első ijedségében azt hitte, hogy az eltűnt pénzeslevelet valószínűleg bentfelejtette a postán és ezért az autóval azonnal visszatért a főpostára. A főpostán a szolgálatteljesítő tisztviselő kijelentette, hogy a pénzeslevelet sajátkezüleg adta Vrechtsnak a kezébe, amit egyébként az átvételi lapon aláírásával igazolt is, míg ha nem kapja kézhez a csomagot, úgy nem írja alá az átvételi lapot sem.

A kísérő kétségbeesetten kutatta újból át az autót, de hasztalan, mert a levélnek nyomavészett. Vrechts azonnal jelentést tett az inspekciós postatisztnek, aki megkezdte a rögtön vizsgálatot, de a pénzeslevélnek ő sem birt nyomára akadni.

Eredménytelenül kutatják a pénzeslevelet

A kora reggeli órákban az elveszett pénzeslevélről telefonon jelentést tettek Lázár helyettes postai igazgatónak, akinek személyes vezetése mellett az eltűnt kétszázhetvenezer lejes ügyében megkezdődött a házivizsgálat. A házivizsgálat a déli órákig tartott, de semmi eredményt nem birt felmutatni és a bonyolult ügyhöz a rendőrség segítségét kérték ki. Egyébként a rendőrség privát uton már tudott az eltűnt pénzeslevélről, mert az inspekciós tisztviselő nem akarva bevárni a reggeli órákat, ami csak késleltetné az ügyet, telefonon felhívta a szolgálatos rendőrtisztviselőt, akitől egy detektív kiküldését kérte.

A rendőrség kihallgatta a kísérőket, valamint a soffőrt, de azok felvilágosításából nem nagyon lehetett megállapítani a kincs eltűnésének körülményeit és hollétét. Jellemző a postai igazgatóságra, hogy az autó padozata, amelyen az értékeket szokták a vasúthoz szállítani, el-

van törve és a padozaton körülbelül egy 10 centiméter szélességű és husz-huszonöt centiméter hosszúságú deszkadarab hiányzik. A soffőr már hetekkel ezelőtt jelentette az autópaddó hiányosságát, de az igazgatóság nem gondoskodott a padozat megjavításáról. Könnyen valószínű, hogy az eltűnt levél, amely a legújabb rendszer szerint nem zsákban, hanem darabonként van a kísérőnek átadva, lerázód-

Megszavazták az angol költségvetést

Növelni fogják a tengeri és a légi haderőt

(London, augusztus 8. Az Új Kelet tudósítójától.) Az alsóház mai ülésén folytatták a költségvetési vitát. Collius liberális képviselő kéri a kormányt, hogy a nemzetvédelmi költségvetést százhuszmillió fontról szállítsák le nyolcvanmillióra. Churchill kifejté, válaszában, hogy a kormány nem tart lehetségesnek ilyen nagyarányú megtakarítást. Ha Anglia tartósan akarna berendezkedni a jelenlegi gazdasági depresszióra, úgy az állami kiadásokat az egész vonalon jelentősen csökkenteni kellene.

hatott és a padozaton tétő nyíláson keresztül kiesett.

A rendőrség erélyes nyomozást indított az eltűnt pénzeslevél után. Egyelőre nem sikerült megállapítani, hogy a levelet rakodás közben, vagy az állomásnál lopták-e el, vagy talán szó sincs lopásról, hanem a levél utközben kirázódott a lyukon és a szerencsésnek mondható becsületes megtaláló elfelejtett a talált csomagról jelentést tenni a rendőrségen.

Egyébként a rendőrség a vizsgálat lefolytatása érdekében a délutáni órákban előzetes letartóztatásba helyezte Vrechts Florian és Albu Joan kísérőket. A nyomozást nagy eréllyel folytatják.

Végül kijelenté, hogy a tengeri és légi flotta fejlesztése elengedhetetlenül szükséges. Ezután szavazásra került a sor, amelynek során egy a rendes, mint a pótköltségvetést változtatás nélkül elfogadták. A szavazás lezárása és az eredmény kihirdetése után az alsóház üléseit november 16-ig elnapolták.

London, augusztus 8. Az angol-francia adósságtárgyalások gyorsított mértékben folynak. Borand és Chamberlain találkozásán szóba fog kerülni Köln kiürítése is.

Az antiszemita tüntetőket

a hivatalos eljárás mellőzésével azonnal letartóztatják

Börtönbüntetésre ítélték a jasi rombolókat. A CFR vezérigazgatósága véget akar vetni a vasúti atrocitásoknak

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 8. Az Új Kelet tudósítójától.) A kormány a legerélyesebb kézzel igyekszik megtorolni a jasi eseményeket. A tüntetések során letartóztatottakat gyorsított eljárású bíróság elé állították és ügyüket már le is tárgyalták.

Délelőtt tárgyalta a jasi járásbíró egy Ikorvsky nevű zsidó fiatalember ügyét, aki azzal volt megvádolva, hogy egy csendőrt inzultált. Miután a csendőrt nem lépett fel semmilyen igényel a bíróság a vádlottat 10 napi elzárásra ítélte.

Szabadságvesztésre ítélik a tüntetőket

Ugyancsak délelőtt tárgyalta a bíróság Bicu, Popescu és Constantinescu CFR. tisztviselő ügyét, akik azzal voltak vádolva, hogy résztvettek mozgalmakban és a rombolásokban is. Hosszas tárgyalás után Bicu 15 napra, Popescut egy hónapi fogházra ítélték. Constantinescut pedig felmentették.

A törvényszék második szekciójánál volt a legizgalmasabb tárgyalás. Itt Mota, Sarbu, Irimie és diáktársaik ügyét tárgyalták, kiknek védelmét Cuza, Codreanu, Teodorescu és más ismert antiszemita vezeték látták el. A kihallgatások későig elnyúltak, mert a tanuk száma igen nagy volt. A vád- és védőbeszédok elhangzása után a bíróság kihirdette a következő ítéletet:

Mota, Sarbu és Irimie egyetemi hallgatókat, miután bűnösségük kétségtelenül megállapítást nyert, vétkesnek mondja ki a bíróság és ezért egyenként kéthónapi fogházra itéli őket. Ugyancsak bűnösnek találják Mihalescu, Raiciu gimnázistákat is, akiket egyenként 15 napi elzárásra ítél a bíróság. Lica és Naicu tanulókat 10-10 napi elzárással sújtották.

Tüntetés az ítélet után

Amikor a bíróság ítélete nyilvánossá lett, egész tömeg vette körül a törvényszék épületét. Az épületből elsőnek Cuza és Sumuleanu egyetemi tanárok jöttek ki, akiket a jelenlevők nagy ovációban részesítettek. Alighogy a két vezér elvonult, jelszóra a tömeg egybeverődött és tüntető menetben a városba indult.

Lovasrendőrök és katonaság vette őket körül és felszólították, hogy oszoljanak széjjel. Pillanatig haboztak és nem akartak a felszólításnak eleget tenni, végül is azonban engedelmessé váltak és szétszóródtak. A tüntetés híre pillanatok alatt elterjedt a városban. Az utcákat lezárták és csak azután nyitották ismét ki, amikor a karhatalom erélyes közbelépése helyreállította a rendet.

Cesion vezetőügyész vizsgálatot indított annak megállapítására, megfelelő-e a tényeknek az a hír, hogy Cuza inzultálóját, Lernert a fogházban brutalizálták.

Bukarest, augusztus 8. Tecuciból érkezett jelentés szerint ott a tegnapi nap folyamán súlyos antiszemita-tüntetések voltak. A tüntetők ezúttal is főképpen a vasúti állomás épületében garázdálkodtak.

Amikor a galatzi vonat az állomásba befutott, a tüntetők elállták a lépcsőket és az utasok közül kiválasztották a zsidókat, egyeseket közülök elverték és leszállásra kényszerítettek, másokat pedig annyira elverték, hogy le sem tudtak szállani a vonatról.

A tüntetések végetvetésére a kormány erélyes utasításokat küldött a prefektusoknak. Ezekben utasította őket, hogy a tüntetőket minden eljárás mellőzésével tartóztassák le. A hadiszókból a letartóztatottak felett a gyorsított eljárás szerint fognak ítélni.

A prefektusoknak küldött utasítások annyira szigorúak, hogy minden remény megvan arra, hogy a mozgalomnak sikerülni fog tovább utját állani.

Megakadályozzák a vasúti atrocitásokat

Bukarest, augusztus 8. A fővárosban ma az a hír terjedt el, hogy az antiszemita diákok a főváros egyik nyári kerthelyiségében közelebről nagygyűlést rendeznek és hogy erre a prefektura engedélyét is megszerezték.

A hírt, mely meglehetősen nyugtalanságot keltett, megcáfolták.

Tatarescu egyébként újabb szigorú utasításokat küldött a prefektusoknak. A veszélyezett zónákban a prefektusok speciális utmutatásokat kaptak. A jasi prefektust a miniszter személyesen felelőssé tette a fejleményekért.

Hivatalos közlés szerint a CFR vezérigazgatósága erélyes rendszabályokat léptetett életbe, hogy a vonatokon előforduló antiszemita tüntetéseknek végetvessen. Utasításokat küldött szét a kerületi igazgatóságok útján az állomásfőnököknek. Az állomási rendőrségeket megerősítik.

Fundatia Culturala „Principala Carol”

SZINKÖR-MOZGÓ

Vasárnap, hétfő, kedd (9, 10, 11-én)

Patt és Patachon

Játszik a Nevető Örökösök szenzációs vígjátékban!

Katonazene Előadást kezdte Katonazene 3, 5, 7 és 9 órákor

Hétfőn és kedden csak két előadás: 8 és 5-kor.

Szerdán: A tevasz ébredése

Fellázták a szíriai druzok

A francia csapatok kiűrtették a Hauran-helységet és Damaszkusz felé vonultak vissza

(Jeruzsálem, augusztus 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szíriából érkező jelentések szerint az ottani druz lakosság lázadásban tört ki, amelyek állítólag az az oka, hogy Sarail tábornok, Szíria francia főparancsnoka, aki a világháborúban a hírhedt szaloniki hadtest parancsnoka volt, rosszul bánt a benszülött druzokkal. A francia megszálló csapatok ma vették meg első ütközetüket a felkelőkkel, akik a franciákat visszavonulásra kényszerítették. Az ütközet folyamán a franciák kétszáz halottat, hatszáz sebesültet és jelentékeny mennyiségű tankot, géppuskát, ágyut és repülőgépet vesztek. A felkelő-

csapatokat Elatrasz pasa vezeti. Az első ütközet Sueben városnál, a Hauran-hegységben folyt le. A franciák taktikai okokból ma estig az egész Hauran helységet kiűrtették. Sarail tábornok ebben a pillanatban Damaszkusz köré csoportosítja haderőit. Egyes hírek szerint azonban a forrongás jelei már ott is mutatkoznak. A druzok eddig hatvanezer embert állítottak fegyverbe.

Tanger, augusztus 8. A spanyol repülők ma egész nap bombázták a Tanger környékén táborozó rifkabilokat. Ennek következtében az élelmiszer-állítást a csapatok között megakadt.

Duca, Titulescu és Petrescu Comnen képviselik Romániát a népszövetség őszi ülészakán

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 8. A kormány lázasan készül a népszövetségi őszi ülészakára, amelyen tudvalevőleg a kisebbségi kérdés lesz napirenden. Petrescu Comnen nagy igyekezettel járja be Erdélyt, hogy a kormány memorandumához szükséges anyagot összeszeresse. Hivatalos közlés szerint Romániát a népszövetség őszi ülészakán Duca külügyminiszter, Titulescu londoni meghatalmazott miniszter, Petrescu Comnen és Mircea Djuvara fogják képviselni.

A jugoszláv parlament az ellenzék kivonulása után szavazta meg az új sajtótörvényt

(Belgrád, augusztus 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A jugoszláv parlament tegnapi ülésén Smodej szlovén néppárti, az Ujságíró Egyesület elnöke olvasta fel pártja nyilatkozatát. A nyilatkozat szerint a benyújtott javaslat nem sajtótörvény, hanem törvény a sajtó ellen. Nem az a célja ennek a javaslatnak, hogy lehetetlenné tegye a sajtószabadsággal való visszaélést, hanem a lapok egzisztenciájára tör és tele van ellenséges indulattal a sajtóval szemben. A törvény nem számol azzal a technikai gyorsasággal, amelyet a modern sajtó követel és lehetetlenné teszi, hogy a közvéleményt tájékoztassák, mielőtt az eseményeket objektíven tisztáznák. A kritika szabadsága szükséges az állami igazgatás és a pártok fejlődése szempontjából. A többség csak a korrupciót akarja ezzel a javaslatmal védeni és a közvélemény kezéből kivenni a fegyvert a jelenlegi reakciós uralom ellen. A szabadság és becsület harcosait ez a törvényjavaslat megbíttuseli.

A 48-ik szakasz csaknem lehetetlenné tesz minden szociális osztályharcot. Az 55-ik szakasz szerint a becsületért vádat emelhetnek azok is, akik nincsenek megérettve. A reakció koronáját azonban a többség a 72-ik, ezelőtt 74-ik szakaszánál tette föl, amelyet egyszer az ellenzék elfogadott, a plénum azonban megváltoztatta, úgy, hogy a parlament szólásszabadságát cenzura alá helyezte és megfosztotta a parlamentet igazi jelentőségétől. A 74-ik szakaszt enyhítették ugyan, de a parlamenti cenzura elvét megtartották, ami az alkotmány megsértése.

Ezután szavazásra kerül a sor. Az ellenzék kivonul a teremből és csak a kormánypártok maradnak bent. A radikális képviselők közül azok, akik újságírók, szintén elhagyják az üléstermet, kivéve Masic Kosztát, aki bentmarad és megszavazza a törvényt. A szavazás során 160 szavazattal egy ellenében a parlament elfogadja a javaslatot. A harmadszori olvasásnál a szavazás eredménye ugyanez volt.

A Poale Cion hetedik világkonferenciája

Kaplanszky referátuma a zsidó munkásság világhelyzetéről

(Bécs, augusztus 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csütörtökön kezdődött a bécsi „Hotel Post”, nagytermében a cionista munkáspárt, a Poale Cion világkonferenciája. A tanácskozáson harmincöt delegátus vett részt. Képviselve voltak Erec Jisráél, Lengyelország, Amerika, Németország, Románia, Ausztria, Argentína, Litvánia, Belgium és Angolország zsidó munkásai.

Az elnöki megnyitót Kaplanszky tartotta, aki megállapította, hogy az elmúlt két év alatt a reakció elérte csúcspontját, most a proletárium van soron. Ennek szimptomája a Hamburgban megalakított internacionálé, az átmeneti angol munkáskormány és a francia baloldal győzelme. A szociálista mozgalom befelé is gyógyuló tendenciát mutat. A zsidó nép helyzetében nagyobb változás nem volt az utolsó két évben. A politikai és gazdasági nyomás változatlanul tart, a Keleten pedig a zsidóság elnemzetietlenedésének folyamata látszik. Keleten a zsidó középosztályt gazdaságilag tönkretették és ez nagyon is megérződik a zsidó munkásságon. A Palesztinába való bevándorlás javult. Kifogásolja, hogy a palesztinai újjáépítésből a munkásság, mint döntő tényező ki-kapcsolódott. Reméli, hogy a zsidó munkásság az ellene irányuló merényleteket el fogja majd hátrítani. Nem lehet túrni, hogy a zsidó mun-

kásság életstandardja Palesztinában leszorult. Ezután az osztrák szociáldemokraták nevében Tomschik, az osztrák nemzeti tanács tagja üdvözölte a konferenciát. Üdvözlő táviratokat küldtek még a brit munkáspárt, az angol független munkáspárt, Németország, Franciaország, Belgium, Svájc és Svédország munkáspártjai. Eduard Bernstein a konferenciát megleghangú levélben üdvözölte. A palesztinai Ben Zwi héber beszédben üdvözölte az egybegyűlt munkásokat. A konferencia augusztus 13-án ér véget.

Husz százalékkal csökkentik a női angol tisztviselők fizetését. Londonból jelentik: A kormány ma rendeletet bocsátott ki, amely arról intézkedik, hogy a huszonöt évnél idősebb női állami tisztviselők fizetését husz százalékkal leszállítsák. A rendelet a hivatalnokok körében élénk megbotránkozást keltett.

Ha fáj a feje és szédül, ha mell-szorulást és szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi „Ferencz József” keserűvizet. Gyomor- és bélszakorvosok bizonyítják, hogy a Ferencz József-víz remek természetalkotta hashajtó. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marles Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lel, negyedévre 240 lel, félévre 460 lel, egész évre 850 lel.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Vasárnap

5685. Ab 19
1925. augusztus 9.

Hétfő

5685. Ab 20.
1925. aug. 10.

— Kielégítő a király állapota. Bukarestből jelentik: A király udvari orvosa Romano, aki tudvalevőleg az uralkodót franciaországi kurájára is elkísérte, orvosi buletint küldött Párisból a bukaresti sajtónak. A buletin szerint a király állapota teljesen kielégítő. Az uralkodó Svájcban, Olaszországban és Jugoszláviában keresztül fog hazajönni.

— Románia felhívást kapott a garancia-paktum tanulmányozására. Bukarestből jelentik: A kormány tegnap barátságos hangú jegyzéket kapott a belgrádi és prágai kormányoktól, melyben felkérlik, hogy tanulmányozza a garancia-paktumot, hogy a genfi konferencián együttesen foglalhassanak állást ebben a kérdésben.

— Letartóztattak egy sikkasztó ügy-nököket. Néhány nappal ezelőtt a kolozsvári rendőrségnél több kolozsvári lakos feljelentést tett Fodor Aladár ügynök ellen, aki a hiszékeny emberektől kisebb-nagyobb összegeket csalt ki. A feljelentők közül Zabolai kolozsvári cipész mestert, valamint Bratu Gáborné urnőt károsította meg érzékenyebben. Fodor Aladár Zabolainak egy házhelyet kínált eladásra és az üzletre előre biztosítékképpen huszezer lej előleget vett fel. Természetesen ez üzletből semmi sem lett és Fodor a felvett huszezer lej visszaadását megtagadta. A másik feljelentés szerint Fodor Aladár Bratunétól dohánytörszede építései céljából 7000 lejt vett fel, de nem csinálta meg amire vállalkozott és a felvett pénzzel ismeretlen helyre távozott. A rendőrség a feljelentések alapján körözölevelet bocsátott ki a család ügynök ellen, kit Dáván sikerült is letartóztatni. Fodor Aladárt Dáváról Kolozsvárra hozták, ahol a rendőrségen Pop Jonel rendőrkapitány kezdte meg a kihallgatását, majd ma délelőtt a kihallgatás befejezése után Fodor Aladárt átkísérték az ügyészségre. Egyébként Fodor ellen állandóan érkeznek a további feljelentések, melyekből újabb és újabb trükkjei derülnek ki, amelyekből a hiszékeny embereket súlyosan megkárosította.

— Nem végzik ki a georgiai lázadókat. Moszkvából jelentik: Moszkvában tegnap tárgyalták a georgiai lázadók ügyét, akiket tudvalevőleg elsőfokon már halálra ítelt a hadbíróóság. A legfőbb hadbíróóság lényegesen enyhített az ítélekezésen, amennyiben a fővádlott ítéletét nyolc évi súlyosított fegyházra, három más vádlottét pedig három évi börtönrre változtatta át, ötné pedig megkegyelmezett a bíróság.

— Bánffy Miklóst ki akarják zárnai a Nemzeti Kaszinóból. Budapestről jelentik: A „Magyar Hírlap” arról értesül, hogy Pallavicini örgróf kizárási indítványt adott be gróf Bánffy Miklós, a Nemzeti Kaszinó tagja ellen, aki jelenleg tudvalevőleg Erdélyben tartózkodik és aki állítólag végleg itt szándékozik megtelepedni. Pallavicini szerint Prónay Pál egy ízben sértő módon inzultálta és kiutasította lakásáról Bánffy, aki meg sem próbált ezért elégtételt szerezni. A Kaszinó választmánya augusztus végén dönt a kinos ügyben. — Vak ember, aki évek mulva is megismer valakit — kézzorításáról. Londonból

Kristály

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár Cluj
Szövögyárak és kereskedők figyelmébe!
Festünk színtartóan bármilyen színre pamut, gyapju és műselyem fonalat. Fonalféhrítés. Kereskedőknek adjusztálva.
Nagybani festésnél árengedmény! 500

Telefon

500

jelentik: A vakok olvasás-módjának, a Braille-rendszernek százszázadik évfordulójának alkalmából megemlékeznek a „Daily Mail” egy érdekes vak emberről, John Whall-ról, a hounslowi „Middlesex Chronicle” szerkesztőjéről, aki csodával határos sebességgel képes olvasni a vakok számára készült könyveket, mert ujjainak tapintóérzékelését tökéletesen kifejlesztette. Tizenhárom éves korában vakult meg, de ez a szerencsétlensége nem akadályozta meg iskolai tanulmányának elvégzésében, abban sem, hogy mint újságíró keressen meg kenyerét. Tapintóérzéke annyira ki van fejlődve, hogy kézzelírásáról képes megismerni valakit, még akkor is, ha évekig nem találkozott vele. Memóriáját is bámulatosan kifejlesztette és a parlamentben, vagy politikai gyűléseken már az első szavukról megismeri a politikusokat.

Harmadszor akasztotta fel magát az utcán. Szabadkáról jelentik: Néhány héttel ezelőtt a Népszínház-utcában egy utcai fára felakasztotta magát Steigerwald János kocsis. Levágták és a mentők beszállították a Rókus-kórházba. Néhány nap múlva gyógyultan elbocsájtották és még aznap este a Köztetű uton akasztotta fel magát egy kerítésre. Újra megmentették és ismét beszállították a Rókus-kórházba. Tegnap este megint felakasztotta magát a Tisza Kálmán-téren egy fára. A járőrök észrevették és levágták a fáról. A mentők ismét a Rókus-kórházba szállították a makacs öngyilkosjelöltet, aki elmondta, hogy meghalt felesége után való bánata miatt akar megválni az élettől.

Dollár, angol font, svájci frank, román lej készpénzt kihelyezi budapesti bérházakra és magyarországi mezőgazdasági nagybirtokokra I. helyű jelzálogbiztosítékkal évi 32% kamattal mellet Magyarországi békébeli legtekintélyesebb, tőkelegerősebb és legmegbízhatóbb bankja: a Róth Bank jelzálog-osztálya Budapesten, VI., Vilmos császár-ut 45. Alapítási éve: 1906.

Horogkeresztesek zavargása Brandenburgban. Berlinből jelentik: Vasárnap a Brandenburgban állomásozó eredek közös ünnepélyt rendeztek. A horogkeresztesek ellentünetpályát akartak tartani. Nagy számban vonultak fel Brandenburgba és már utközben Roskow helységben összehittközések támadtak a frontarcosok és a horogkeresztesek között. Brandenburgban gummitöves horogkeresztesek és a frontarcosok verekedtek össze a város több helyén, ahol azután a rendőrségnek kellett rendet teremteni. Az izgatottakat azonnal eltávolították a városból. Sok horogkeresztest letartóztattak.

Baleset cséplés közben. Súlyos baleset történt a napokban a közeli Mezőmehes községben. A cséplőgép mellett foglalkozó Szabadi Albert kerítés, munka közben véletlenségből a cséplőgép etetőjébe esett, mégpedig oly szerencsétlenül, hogy a gép dobja összetörte jobb lábát. A szerencsétlenül járt kerteszt súlyos sérülésével a kolozsvári klinikára szállították. Az ügyesség utasította a csendőrséget, hogy indítsa meg az eljárást, hogy a szerencsétlenségért terhel-e valakit felelősség.

Értesítés. Jeney Ferenc ur lapunk kötelékéből kilépett. A mai naptól kezdve tehát Jeney Ferenc ur az Uj Kelet nevében semmiféle üzletet nem köthet, megállapodásokat nem létesíthet.

Árverezik a meggyilkolt orosz cár ruháit. Rigából jelentik: A szovjetkormány elrendelte a cári család eddig Szentpétervárott őrzött ruháinak árverezését. Angol, amerikai, német, dán és svéd ritkaságyűjtők már is nagy számban jelentették be érdeklődésüket és különböző kormányok is közölték a szovjettel, hogy muzeumaik részére vásárolni akarnak a cári család diszruháiból. A cár nő szászánál több estélyi és báltoalettje szinte dobra kerül és kétszázánál több lakáruha is az árverezendő tárgyak közt szerepel.

Orosz repülőgép Galac felett? Bukarestből jelentik: Galac felett tegnap egy repülőgép keringett, melyről azt hírozzák, hogy orosz gép volt. A hír riadalmat keltett a városban.

A tábla szabadlábra helyezte a gondatlan vasuti őrt. Néhány héttel ezelőtt jelentette az Uj Kelet, hogy Neamt Grigore kisbácsi vasuti őrgondatlanságból, aki elmulasztotta elzárni a sorompót, egy szekér négy utasával a vonat kerekéi alá került. A szekeren ülők egyikét a vonat kerekéi hálálra gázolták, míg a másik három könnyebb-súlyosabb sebesüléssel menekült meg a biztos halál elől. Neamt Grigorét a csendőrség annak idején letartóztatta. Az ügy felelőssége folytán az ítéltábla elé került, ahol a tegnap megtörtént tárgyaláson, az ügy főtárgyalásáig, a gondatlan vasuti őrt szabadlábra helyezték.

A bukaresti diákok kifogást emelnek a filozófiai katedra három pályázója ellen

Október harmadikán nyílnak meg az egyetemek. Mindenáron megakadályozzák az egyetemi mozgalmakat

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosi egyetem tanácsa tegnap este ülést tartott az egyetem jövővi tanmenetének megállapítására. Mindenképp elhatározták, hogy az egyetemi előadásokat október 3-án nyitják meg, a beiratások már szeptember közepén kezdődnek. A tanács foglalkozott továbbá az előadások rendjének biztosításával is és elhatározták, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel eleve elejét veszik a mozgalmaknak. Ebben a kérdésben egyébként még beható tanácskozások lesznek.

Ezután a filozófiai fakultáson megüresedett tanszék betöltését tárgyalták. Három pályázó van erre a katedrára és pedig Scriban archimandrita ismert

Az új portugál kormány. Lisszabonból jelentik: Az új kormány megalakult. Miniszterelnök és belügyminiszter: Domingos Pereira, külügyminiszter: Vasco Borges, hadügyminiszter: Vieira Rocha tábornok.

Házasság. Székely Lilla Reghinul-Sasenc és Vértés Ákos Dicioanmartin folyó hó 16-án tartják esküvőjüket Reghinul Sasencen, melyre rokonaikat és jó barátaitak ezuton hívják meg.

Tömeges autószerencsétlenségek Olaszországban. Rómából jelentik: Bologna mellett egy postautó tengelytörés következtében lezuhant a töltésről. Két utas azonnal meghalt, a többiek valamennyien megebeszéltek. — Sondriónál egy magánautó az utkanyarulatnál felborult és negyven méteres mélységbe zuhant. A sofőr és az autó tulajdonosa meghaltak. — Bergamo mellett hasonló szerencsétlenség történt, amelynek három ember esett áldozatul.

Fogházfelügyelő, aki az akasztásnál elájul. Londonból jelentik: Dublinban hétfőn kivégzés volt. Egy sokszoros gonosztevőt akasztott föl Pierpont hóhér. Az elítéltek már a nyakán volt a kötél, már a fehér csuklyát is ráhuzta fejére a hóhér és éppen azon volt, hogy megnyomja a rugót, melyre a delikvens alatt megnyílik a föld, mikor a fogházőrök vezetője az irtózáttól elájult, Pierpontot nem hagyta el a hidegvére, megnyomta a rugót, az elítelt néhány lábnyit zuhant, mire teste súlyánál fogva a kötél azon nyomban megfojtotta.

Dr. Bíró gyógyszerár átköltöztött a Piata Unirii 6. szám alól a Piata Unirii 4. szám alá. (Mátyás Király-tér 4.)

Két antik szobrot loptak el egy bécsi templomból. Bécsből jelentik: A bécsi hatóságok érdekes betöréses lopásnak jöttek a nyomára. A Michaeler templomból ismeretlen tetteseknek sikerült két rendkívül értékes antik faszobrot, — két angyal alakot — ellopnok. Ez a két szobor a XVI. századból való és korai gyönyörű példányai. A szobroknak igen nagy értékük van. Az egész templom tele van hasonló műkincsekkel. A lopást pénteken vették észre. Szakértők véleménye szerint legalább négy embernek kellett lenni ahhoz, hogy a szobrokat leszerelhesék, a rendőrség rendkívül erős nyomozást indított. Remélik, hogy rövidesen elfogadják a betörőket.

Matteotti özvegyét is üldözik a fascisták. Rómából jelentik: Matteotti özvegye néhány nappal ezelőtt Castellammare Adriaticóba utazott nagyobbik fiával tengeri fürdőre. Az első néhány napot nyugodtan tölthette. A város polgársága és a fürdőzők nagy tisztelettel vették körül. A fascisták előbb kisebb provokációkkal igyekeztek az özvegy kedvét elvenni az ott-tartózkodástól, majd macskazénet rendeztek az ablaka alatt. Matteottiné nyomban csomagolt és elutazott Castellammareből.

Dollár, angol font, svájci frank és román lej átutalásokat, kamatozó folyószámlára elfogad és azt évi 32% és 36% között kamatoztatja Magyarországi békébeli legtekintélyesebb, tőkelegerősebb és legmegbízhatóbb bankja: a Róth Bank Budapesten, VI., Vilmos császár-ut 45. Alapítási éve: 1906.

Uj siremléket emelnek Maimonidesnek. Madridból jelentik: A spanyol fővárosban mozgalom indult meg, hogy Mose ben Maimon, a nagy arab zsidó bölcsész és kodifikátor, új siremléket emeljenek. A kezdeményezés a madridi zsidó hitközség elnöke, Bader bankár részéről indult ki, aki legutóbbi palesztina látogatása alkalmá-

parasztpárti vezér, Gala Galaction az Adeverul Literar főmunkatársa és Marinescu, aki irodalmi működéséről ismeretes. E három pályázót terjesztették fel Angheliescu közoktatásügyi miniszternek, hogy a kinevezést megejtse.

Ma délelőtt egy diákküldöttség jelent meg Angheliescu közoktatásügyi miniszternél és memorandumot nyújtottak át neki, melyben arra kéri, hogy a három felterjesztett közül egyetlenegy se nevezzen ki a miniszter. Kérésük indoklásául azt hozzák fel, hogy az első kettő a háboru alatt antinacionális tevékenységet fejtett ki, míg Marinescu irodalmi működését kifogásolták. A miniszter még nem döntött a kinevezést illetően.

val látta, hogy a több évszázados siremlék teljesen gondozatlan és elhanyagolt. Bader azt hiszi, hogy százezer pezetából nagyon szép siremléket lehet állítani a történelmi jelentőségű zsidó férfiaknak. A gyűjtési akcióban, amely már eddig is szép eredményeket mutat fel, nemzsidók is részt vesznek, főleg spanyolok és marokkói arabok, akik Mose ben Maimonban az arab szentet is tisztelik. Náluk Maimonidesz neve: *Abu Amram Musa ben Maimun, ibn Abdallah*. A marokkói arabok rendszeresen elzarándokolnak a zsidó tudós sírjához.

TÁVIRAT. Principele Carol-mozgó — Cluj, Magyar Szinkör. Vasárnap, hétfőn Kolozsváron leszünk. Alig várjuk, hogy megérkezhessünk. — Kolozsvárt mindenkit üdvözlünk, PATT és PATACHON.

Dollár, angol font, svájci frank, román lej készpénzt magyar mezőgazdaságnak, a magyar gyáriparban és drukereskedelemben heti 3/4% kamattal gyümölcsöt Magyarországi békébeli legtekintélyesebb tőke legerősebb és legmegbízhatóbb bankja: a Róth Bank, Budapest, Vilmos császár-ut 45. Alapítási éve: 1906.

Mielőtt Palesztinába utazik, el ne felejtse elolvasni Ben Ami „Uj Palesztina” című könyvét.

Brassóban hirdetéseket, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hírlapiroda Str. Portii 32.

Dr. COSMUTZA szanatóriuma

Cluj-Kolozsvár, Fellegvár.

Klimatikus gyógyhely légzőszervi betegek számára. Diétás szanatórium cukorbetegnek, vesebajosok, köszvényesek részére. Vizgyógyintézet, elektromos kezelés. Naponta hétszer étkezés, állandó orvosi felügyelet. Napi ellátás 850 lej. Orthodox konyha.

Nagy

harisnyavásár

melyes szállítási árakkal

Kötött harisnya min	25
den színben lej	
Flohr-harisnya minden	53
színben lej	
Muszlín harisnya divat	69
színben lej	
Cérna-muszlín minden	98
színben lej	
Selyemfátyol harisnyák	125
minden színben lej	

BLATT

FÖTÉR 12

Bivalköznyitkos az költőirakban óriási válcakozók! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

Kevés a vagon az új buza behordására

Az új román liszt nem versnyképes a külföldön

(Timisoara-Temesvár, augusztus 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet legutóbbi számában rámutattunk arra, hogy Románia gabonaexportját súlyos válság fenyegeti. A külföldi piacot Románia elől más agrárállamok hódítják el, de másrészt a CFR-nél mutatózó nagy vagonhiány, valamint az ötvenszázalékos büntető tarifa is súlyos akadályai a rentabilis gabonaexportnak. E kérdéssel kapcsolatban igen érdekesen világította meg a helyzetet Prohászka Ede, a Temesvári Műmalom r.-t. vezérigazgatója, aki a következő felvilágosítást adta az Uj Kelet munkatársának:

— Még emlékeztet, hogy a közlekedésiügyi minisztérium többször ígéretet tett arra, hogy az új gabonaexport szállítását minden eszközzel elő fogja mozdítani. Az ígéretek elhangzottak ugyan, de a szállítás megkönnyítése érdekében, sajnos, vajmi kevés történt. A nagy malmok a legkínosabb helyzet előtt állnak, mert a termelőktől vásárolt búzát, vagonok hiányában, csak rendkívül nagy nehézségek árán tudják a malmokba szállítani. A CFR igyekszik ugyan javítani a helyzetet, de

már ma, a beszállítás legelején is megállapítható, hogy a CFR. vagonparkja nem képes a sok ezer vagon gabonát rendelési helyére szállítani.

Az ezévi helyzet tehát a tavalyihoz képest semmivel sem javult és erre a gabonakampányra már aligha várhatunk javulást.

Utcai tüntetések voltak a munkaszünet miatt. Bukarestből jelentik: A fővárosi kereskedelmi alkalmazottak tegnap Bukarestben nagygyűlést tartottak, amelyen követelték a munkaszüneti törvény szigorú végrehajtását. A nagygyűlés után az alkalmazottak tüntetni akartak, de a karhatalom szíjjel szellette a tüntetőket és négyet közülük latartóztattak. Később ismét gyülekeztek a tisztviselők, hogy a tüntetést megkíséreljék, de a karhatalom újból szétkergette őket. Miután belátták azt, hogy az utcai demonstrációkat nem tudják keresztülvinni újabb gyűlésre ültek össze, melyen határozati javaslatot fogadtak el, melyben arra kéri a munkaügyi minisztert, hogy lépjen fel szigorúan azon kereskedők ellen, akik túllépjék a rendelet kereteit.

Az osztrák ipar helyzete. Bécsből jelentik: A nemzetközi szénkrízis itt is érezteti hatását a Ruhr-vidékről beözönlő olcsó kokszt, valamint a jugoszláviai barnaszén erősen rontja az árakat. Vas és acélipar tovább lánghul, az üzemredukciók ismét napirenden vannak, érdekes azonban, hogy maga a vassfeldolgozóipar, főleg a mezőgazdasági gépgyártás igen jól foglalkoztatott. Erősen visszament a vasbutorgyártás a vasöntődékek helyzete is rosszabbodott, míg a kerékpár és malomipar teljesen visszanyerte háborúelőtti kapacitását.

A temesvári Columbia Tűkőrgyár az aradi mintavásáron. (Cégtulajdonos Trifu Barbes.) Az aradi mintavásár kiállítói közül feltűnt rendkívül izléses kiállításával és gyártmányainak abszolút tökéletességével a temesvári Columbia Tűkőrgyár. Ez a gyár, melynek tulajdonosa és vezetője Trifu Barbes, egyike az ország legnagyobb ilyenmű vállalatainak és gyártmányai a híres velencei tűkőrgyárak emlékeztetnek. Oszított és metszett tűkrei állandóan nagy közönséget vonzanak a cég pavillonjához, de feltűnést keltenek a gyár tömegcikkei is.

Román pénzügyi tárgyalások Párisban. Bukarestből jelentik: Oromolu bankormányzó és Victor Antonescu már teljesen utra-készen állanak Párisba, ahol Bratianu Vintilával fognak találkozni. Az elindulásra már csak utasítást várnak a pénzügyminisztertől. Párisban egyébként fontos pénzügyi tanácskozások lesznek, mert Bibescu herceg washingtoni roszán követ is ott lesz. Bibescu innen Bukarestbe jön, hogy a miniszterelnöknek beszámoljon az Amerikával fennálló konfliktusok ügyéről.

— Az ideai termés különben elég jó volt. Bár a sok esőzés meglehetősen ártott a gabona-termésen és rontott a várt nagy eredményeken, az ország gabonaellátása a jövő évi termésig nemcsak hogy biztosítva van, de nagy gabonafölösleg maradnak egy esetleges export céljaira.

— Hogy az erdélyi és bánáti malmok fog-nak-e exportálni lisztet külföldre, az még bizonytalan. A kormány javított ugyan némileg a tavalyi helyzeten, de

a nemzetközi gabonaárakulások, valamint az ötvenszázalékos büntetőtarifa és a még mindig elég magas kiviteli illetékek a külföldi piacokon versenyképtelenné teszik a román lisztet.

Egyes napilapok azon híradásaival szemben, hogy az importált gabonából kiörlött lisztnek egy részét a csökkenő árak következtében az egyes malmok csak nagy veszteségek árán tudják tovább adni, a vezérigazgató ur kijelentette, hogy ezek a hírek minden alapot nélkülöznek. A bánáti nagymalmok a tengerentúlról importált többszáz vagon búzát még a kiörlés előtt lefedezték. A lisztet jóelőre eladták a kereskedőknek, amit a kereskedők aztán továbbadtak a fogyasztóknak. Tekintettel arra, hogy az egész lisztmennyiség, ami a piacra került, már elfogyott, az importált búzából veszteség senkit sem ért. (i. c.)

A lengyel kormány megengedte a román borok korlátlan behozatalát. Bukarestből jelentik. A román kormány közbejárására, a lengyel kormány szabadá tette a romániai borok korlátlan behozatalát. Tudvalevőleg eddig évente csupán száz vagon bor importálása volt engedélyezve, de a lengyel kormány legújabb tervei szerint, Franciaországnak és Romániának korlátlan piacot nyújt a bor behozatalára, mert azt reméli, hogy a konkurencia által a bor ára esni fog. A lengyel kormány kiáltásba helyezte, hogy a bor vámilletékét 90 százalékkal le fogják szállítani.

Uj vasutvonalat építenek Nagykároly és Szilágysomlyó között. Nagykárolyból jelentik: Nagykároly és Szilágysomlyó között igen rossz a vasúti összeköttetés. A közlekedésiügyi minisztérium most komolyan foglalkozik azzal a tervvel, hogy Nagykárolyt és Szilágysomlyót új vasutvonallal kötik össze. Az új vonal a következő községeken menne keresztül: Vezend, Portelek, Érendred, Vasad, Szalacs, Kécz és Kraszna. A vasutépítés nemcsak a közlekedés javítása, hanem a munkahiány enyhítése szempontjából is igen szerencsés ötlet.

Rekordtermés várható tengeriben. Bukarestből jelentik: A belügyminisztériumhoz érkezett jelentés szerint a tengeritermés-kilátások felülmúlnak minden várakozást. Az utóbbi esőzések annyira javítottak a tengeri-termésekben, hogy rekordtermésre van kilátás, még Beszarábiában is, ahol tudvalevőleg szárazság pusztított.

Kassa környékén nagy kőszéntelepre bukkantak. Kassáról jelentik: Felsőkemence határában, nem messze Ránkfürdőtől nagy kőszéntelepre bukkantak. A kőszéntelep felfedezését megkönnyítette a patak vízmosása, mely a kőszénréteget megszüadította a takaró földtől és agyagos kőzetektől. A lakosság körében már évtizedek előtt felbukkant a hír, hogy a felsőkemencei patak táján kőszénnek kell lennie, mert a patak medrében gyakran találtak kőszéntömböket, amiket a víz mosott ki az alsó földkéregből. A kőszéntelep kihasználására részvénytársaság van alakulóban.

TŐZSDE

Augusztus 8 án

A lej: Zürichben 265 00, Párisban 11 00, Budapestben 360, Bécsben —

Kolozsvár. A devizapiacra a lej külföldi szilárdulásának hatása alatt újabb érellanyulás

állt be. Az árak azonban kevés lényeges változást mutatnak:

Bécs 27 00—27 20, Prága 5 72—5 76, Budapest 362—365, Páris 9 10—9 15, Zürich 37 60—37 75, Newyork 192 00—193 00, London 938—942, Milánó 7 00—7 10.

Zürich. Zárlat: Berlin 122 62, Amsterdam 206 95, Newyork 515 00, London 2501 00, Páris 2410 00, Milánó 1845 00, Prága 1525 00, Budapest 72 50, Belgrád 925 00, Bukarest 265 00—265 00, Varsó 96 00, Bécs 72 47.

Bukarest. Devizák: Páris 9 05, Berlin 46 London 938, Newyork 192 50, Milánó 7 01, Zürich 37 45, Bécs 27 25, Prága 5 71, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 740, német márka 47 00, leva 1 34, török lira 110, font sterling 935, francia frank 9 72, svájci frank 38 50, olasz lira 7 40, drachma 3 25, dinár 352, dollár 192 50, lengyel forint 34 50, osztrák shilling 28 50, magyar korona 27 50, cseh korona 5 75, belga frank —, holland forint —.

SPORT

A VAC uszói a Haggibbor és KAC nemzetközi szöversenyén

Az ország minden számottevő uszója indul a versenyen. — VAC—Törökves Nagyvárad vízpolómérkőzés

Ma délelőtt 10 órakor zajlik le a Strandfürdő-nagymedencéjében a Haggibbor és a KAC közösen rendezésében lebonyolításra kerülő nemzetközi uszóverseny, amelyről az Uj Kelet előző számaiban részletesen beszámoltunk. A valóban nagyszerűnek ígérkező versenyen résztvesznek Budapest egyetlen zsidó sportegyesületének legkiválóbb uszói, akikhez hasonló nagy klasszisu uszóknak már régen nem volt alkalmuk a kolozsvári publikumnak gyönyörködni. A kitűnő VAC-uszók pénteken délután érkeztek meg Kolozsvárra és így az ut fáradozásait kellően kipihenve állnak a következő számokban starthoz: 200 m. gyorsuszás: Szabó. 200 m. hátuszás: Nadler, Szabó. 50 m. gyorsuszás: Szabó, Vermes. A melluszó számokban a kitűnő Glöck és Róth képviselik a VAC színeit, résztvesznek azonban kívül a stafétákban és végül egy vízpolómérkőzésben a nagyváradi Törökves játékosai ellen. Miután a Haggibbor, KAC, Universitatea legjobb uszói kívül a nagyváradi Törökves, a Lugosi Vulturul, a dicsőszentmártoni Dacia, a marosvásárhelyi MSE és a temesvári Kinizsi bejke, legkiválóbb versenyzői is startolnak a versenyen, ez előreláthatólag fővárosi nivóju sportatrakcióban fogja a közönséget részesíteni. Az egyes számokban induló népes mezőnyök biztosítják a versenyek izgalmas és érdekfeszítő voltát, a Törökves és a budapesti vendégek között eldöntésre kerülő vízpolómérkőzés pedig előreláthatólag számos új hívet fog szerezni ennek a Kolozsváron elhanyagolt sportágnak.

A mai sportprogram:

Arad. Az érdeklődés homlokterében természetesen a Kinizsi—UCASP ma délután eldöntésre kerülő országos bajnoki elődöntőmérkőzés áll. Mindkét csapat hetek óta készül a nagy találkozásra, amely

Zsoldos tanintézet

Az ország legrégebbi és legjobb előkészítő tanintézete. Teljes anyagi felelősség mel ett készít elő középiskolai magánvizsgákra, érettségire vidéki tanulókat is.

Budapest, VII, Dohány-u. 84. Tel. J. 124-47.

Aradi mintavásár alkalmával vegyen
börkabatot Muzsainál
Arad, a Színházzal szemben.

Ha művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát

akar venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse sajtója az utat

SZÉKELY és RÉTI
ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt, asztalosok humánságjait legelőszóbban itt szerzik be

valószínűleg izgalmas küzdelmet fog eredményezni. A mérkőzés favoritjaként Romániának három éven át volt bajnokcsapata, a Kinizsi szerepel, amelynek reális körülmények között 1—2 gólarányú győzelmét jósoljuk. A vezető bíró személye körül viharok vannak feltűnően a horizonton, mert az országos bírótisztület által delegált Nagy Lajos kolozsvári bíró delegálását a központi labdarúgószakszövetség nem hagyta jóvá, illetve ma arról értesítette táviratilag, hogy a mérkőzés vezetésére Morár dr. nagyváradi bíró küldte ki. A központnak a váratlan intézkedése élénk vita tárgyát képezi sportkörökben és előreláthatólag mélyreható komplikációkat fog eredményezni. Ugyancsak Aradon kerül lebonyolításra ezen a napon az ATE országos tornaversenye, amelyen a Haggibbor és a KKASE tornászai képviselik városunk színeit, — a Hellas nemzetközi tenniszversenye és az AMTE országos birkozóversenye.

Brassóban a Haggibbor és a Brasovia játékosainak barátságos mérkőzést. A Haggibbor brassói szereplése elé nagy érdeklődéssel tekintenek sportkörökben.

Románia országos uszóbajnokságai
Tegnap délután szépszámu közönség asszisztálás mellett bonyolították le a strandfürdőben Románia országos uszóbajnokságait. Népes mezőnyök és közepes eredmények jellemezték a versenyt, a versenyzőket érthetően akadályozta képességeik teljes kifejtésében a víz hideg volta. A budapesti VAC uszósainak szórakoztató vízikabarc-számai képezték a verseny szenzációját. A verseny eredményeit alább adjuk. **100 m. gyorsuszás.** 1. Feliczidesz II. Törökvs 1 p. 18.3 mp. 2. Csizsár MSE. 3. Schulmeister MSE másfél méterrel nyerve, 1 méterrel harmadik. **100 m. oldalszás.** 1. Bergesz Gloria CFR 1 p. 27 mp. A többi indulót szabálytalan uszás miatt diszkvalifikálták. **100 m. hátuszás.** 1. Devich Törökvs 1 p. 34.3 mp. 2. Asztalos KAC. 3. Csizsár MSE 7 induló. **200 m. gyorsuszás.** 1. Feliczidesz II. Törökvs 3 p. 7.3 mp. 2. Bergesz. 3. Schulmeister. **100 m. hölgyuszás.** 1. Dr. Snairits Makica 1. p. 49 mp. 2. Hecht Evi KAC. 3. Rizsi Irén KAC. **200 m. melluszás.** 1. Feliczidesz I. Törökvs 3 p. 32.2 mp. 2. Péntek KAC. 3. Ormos KAC. **3x50 m. sprintstáfa.** 1. MSE (Donner, Csizsár, Schulmeister) 1 p. 50.2 mp. 2. Gloria CFR. 3. Haggibbor. **500 m. gyorsuszás.** 1. Bergesz Gloria CFR 9 p. 20 mp. 2. Pollák Törökvs 9 p. 42 mp. 3. Bányai KAC. **3x50 m. vegyesstáfa.** 1. Törökvs 1 p. 56 mp. 2. MSE. 3. KAC. Holtverseny után a két első helyezett között újabb versenyt rendelt el a zsűri. Az MSE 2 uszója előbbindulás miatt feladta a további küzdelmet és így a Törökvs-t hirdették ki bajnoknak. **50 m. fiugyermekverseny.** 1. Deutsch Haggibbor 39.3 mp. 2. Sachs Haggibbor. 3. Földes II. Haggibbor. A versenyszámok között a budapesti zsidósportegylet VAC uszói versenyen kívül egy 3x50 m. stafétában (idő 2 p. 10 mp.), valamint 200 m. gyorsuszásban (2 p. 49.2 mp.) mutatták be tudásukat és ezenkívül rendkívül sikerült vízikabarcával szórakoztatták a közönséget.

MARTIN PAL Jun.
Cluj, Piața Mihail Viteazul 25.
כשר ועלכווארען פאבריק
ערצינגט אללערלייא ועלכווארען
פאסטפראקטשע ווערען פראשט פער נאכנאמע
עפעקטוארט. פרייקווארט אונד הכשר אויף פערלאנגען.

Filmvállalat
más foglalkozás miatt igen előnyös árban, esetleg hitelbe is **eladó.** Gaumont és Pathé vetítógépek. Paramount filmek és Goldwyn vizjátékok. Vetítógépek, filmkiosztóberendezés. — Lloyd Express, Cluj.

Alma és dióexportőrök!
Bármilyen méretű és fajtájú a legolcsóbb és legjobb a **Lemnexnél** Cluj. Postafiók 209. ★ Kérjen árajánlatot.

láda

Keresünk 4000 köbméterig prima, friss **gyertyánrönköket.**

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Aranyember — a Magyar Színház megnyitó-előadása. Hétfőn este az Aranyember előadásával kezdődnek meg a rendes előadások. A címszerepet Táray Ferenc fogja játszani. Poor Lili (Athália), Laczkó (Tereza mama), K. Toth Erzs (Timea), Marsi Gizi (Noémi), Réthely (Kristian), Izsó (Brazovics), Mihályfi (Triklis), Hojkó (Kadisa) fogják a főszerepeket játszani. Az első előadás jóvödelmét az érdeklődő diákok segélyezési alapja javára fordítja a színház. **Elővételi jegypénztár a színházban.** Minden nap reggel 9 órától déli 1 óráig van nyitva. A jövő hét valamennyi előadására meg lehet a jegyeket váltani.

Hegedüs Gyula vendégjátéka. A magyar színpadi művészet legragyogóbb alakja, Hegedüs Gyula kedden este kezdi meg öt napos vendégjátékát. A világszerte ünnepezt nagy művész öt legragyogóbb szerepét fogja eljátszani: kedden az Ördögöt, szerdán a Taifun Toke ámoját, csütörtökön a Csirkefogó című újdonság íróját, pénteken a Hattyu Jácint atyáját s szombaton bucsufellépésül az Antonia Kovácsy Béláját. Mind az öt előadásra árusítja a pénztár a jegyeket.

Táray fellépései. Hétfőn az Aranyember címszerepében kezdi meg Táray négy estére terjedő fellépését. Pénteken Hegedüs Gyulával együtt lép fel Táray a Hattyuban, vasárnap este az Asszonyáldozatban, hétfőn este pedig a Buzakalászban lép fel Táray.

Magyar Színház heti műsora

Hétfő: Aranyember (Megnyitó előadás, Táray fellépésével. Az előadás jóvödelmét az érdeklődő diákok alapjának adja a színház. Sorozat 295, kezdete fél 9-kor.)
Kedd: Az ördög (Hegedüs Gyula vendégjátékával. Sorozat 296)
Szerda: Taifun (Hegedüs Gyula vendégjátéka. Sorozat 297)
Csütörtök: A csirkefogó (Hegedüs vendégjátékával. Sorozat 298)
Péntek: Hattyu (Hegedüs és Táray vendégjátékával. Sorozat 299)
Szombat d. u. fél 4-kor: A főpáratáros ur (Újdonság 3-adszor. Mérsékelt helyárral, Sorozat 300)
Szombat este fél 9-kor: Antonia (Hegedüs bucsufellépése. Sorozat 301)
Vasárnap d. u. fél 4-kor: Délibáb (Mérsékelt helyárral, Sorozat 302)
Vasárnap este fél 9-kor: Asszonyáldozat (Táray fellépésével, Sorozat 303)
Hétfő: Buzakalász (Táray Ferenc fellépésével. Sorozatszám 304)

Heti műsor a Szinkör-mozgóban

Vasárnap, hétfő: Patt és Patathon legújabb vigjátéka, a **Nevet örökösök.**

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Vasárnap, augusztus 9 én. Premier. **S-báró.** Romantikus dráma egy színikomédia né kalandjától, 8 felv. Főszerepben: Mia May. Filmes rendezte Joe May.

Urania-mozgó. Vasárnap, aug. 9 én. Premier. **Játék a sorssal.** Szenzációs dráma, egy angol lord életéből, 5 felv. Főszerepben Mattyasovszky Ilona.

Apollo-mozgó. Vasárnap, aug. 9 én. Premier. **Három excentrikus amerikai filmbobozat,** 6 felv. Főszerepben: Zigotto, a fekete szék bandája, Zigotto és a sárka veszedelem, Zigotto Groom

Hölgyeim! Film kalapudonságok óriási választékban 350 lei minden formában. Régi filmpalotát 48 óra alatt formál és alakít az

"IDEAL"
kalapszalonn, Cluj, Reg. Ferdinand 8. (Golyáruházzal szemben).

SZABÓ JENŐ
női
divatkülönlegességek
nagyáruház

Előrehaladott idény miatt az összes raktáron levő

nyári divatújdonságokat olcsó árakban elárusítom!

Cluj
Cal. Regele Ferdinand 5
Telefon 4-79.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesületi közlésnél egy szó 2 lej., vastagabb betűre 3 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Allatkeresőknek 30% kedvezmény. **Apróhirdetések díja előre fizetendő!**

Juh-bél sleimoló és exportáló szakembert keresek társul vagy fizetésre. Külföldi összeköttetéssel bírok előnyben. Leveliket „Szakember” jellegre kiadóhivatalba. 9626

Nyomdák!

Prima bécsi **hengerganyag** és pótanyag, kilója **160 lej.**

Kapható a „Fraternitas” nyomdában, Cluj, Str. Baron L. Pop No 10.

Szamosujváron egy jól berendezett fényképezési műterem, kiváló orlás miatt azonnal eladó. Cim: Bernath Ilonka, Gherla. 9627

Bor, sör

szeszital és termény **nagykereskedés,** kiterjedt vevőkörrel, felszerelésekkel **eladó.**

Előnyös fizetési feltételek. Targyalás csak személyez megtekintésnél.

Cim: Rudolf Mosse, Cluj.

Naponta friss bivalytej kapható, házhoz szállítva is. Sc. waitzné, Rudolf-ut. 86.

HUNWALD

Cluj, Str. Vlahuja (völi Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegcsiszoló és tükrösztár. Táblatüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újrafoncsorozása 1007

Keresünk azonnali belépésre egy vaskereskedő segédet, Weisburg Jacob fiait, Diciosanmartin. 9635

Nevelőnőt keresek kettő magántanuló lánykám mellé. Több gyermekem a nincs. A lányok egyikét a leánygimnázium második osztályára, másikat pedig az elemi iskola negyedik osztályára kell előkészíteni. Zongorázni tudót előnyben részesítek. Az ajánlatot fénykép csatolását is kérem. Dr. Jakobovits Emánuel, ügyvéd, Székelyhídon (Bihar-mezye). 9638

Reszelő-vágó üzem!

Használt reszelők és rás-polyok újragvása. Vidéki rendelések gyors eszközzése. - Kérjen ingyen árjegyzéket.

Szilágyi és Pusztai Oradea-Mare Calea Victoriei No 29.

A marosvásárhelyi zsidó hitközség a negyvenépekre egy שחרית és egy מוסף előimádkozót keres a kisegítő imaház részére. Jóhaagu pályázók küldjék be ajánlatukat augusztus 25-ig a hitközség címére Str. Gen. Grigorescu 22 9620

Betoncsőgyári felszerelés hat első oszt. vasmodelllel, hat faformával, hid-fejformákkal, alátétekkel, pártásyozókkal, jókarban, jutányosan eladó, Hirsch Jakabnál, Somcutamare. 9632

Nyomdák! Könyvkötészetek!

Fűződrót minden számban és mennyiségben szállít gyári áron a Tip. **Fraternitas** Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ajánlattal szívesen szolgálunk. Nagyobb tételnél világra is utazunk.

Nevelőnő, német, román nyelvtudással, elemi és polgári iskolás gyermekek mellé keresetkét. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok Szeszgyár, Nagykikőd címre kéretnek. 9628

Tennisz nadrág, lüster sacco, vászon ruhák

Neumann M.

Cluj, Piata Unirii No 14.

Vidéki amatőrfényképezők kérjenek árjegyzéket **POLITZER** fotóáruházától Carel-Mare. Vidéki szétküldés. Alapítotott 1898.

Kérjen mindenütt

Pierre

borotva-pengét.

A legjobb fémkerék, a legtekélyesebb gyártmány. Garantált minőség. 1800

נעשה הרטע יידישע הויפפרווא!
ביטמע פערלאנגען זיא ביים געוועלבער נור בעקקאפפעע
דען נור דיעזער איזט פערלאסליך כשר אונד פאן פארציגליכע קוואליטעט
יעדע אנדערע ציגארע וויזען זיא מיט דען ווארטען צוויק - איך קויפע נור בעקקאפפעע
ווייל דיעזער יידישעם פאבריקאט איזט אונד איך אינטערשטימע מינע גלויבענס-ברידער!
Csakis ezen **BECK** jelzéssel ellátott dobozok **JAVITOTT** tartalmazzák a valódi béke- **BECK** belüli jó minőségű KÁVÉT
Ahol nagy kereskedőnél nem kapható, oda küldünk kiskereskedőknek és magánfogyasztóknak postai csomagot. Kérjen árjegyzéket.

Átköltözöm Cal. Reg. Ferd. 6 alá!

Kényszereladás a következő árakon:

12 személyes, 75 darabból álló	szerviz	Lei 3280
6 " 26 " " eredeti	"	" 1238
12 " kávé	"	" 760
12 " teás	"	" 760
12 " feketés, tálcával	"	" 760
6 darab hamutartó	"	" 120

12 személyes metszett pohárkészlet Lei 690. Metszett szőlőmosó Lei 35.
Metszett kompót-tálLei 40 Prima színes teás készlet Lei 420 Louise boros pohárLei 10
Metszett hamutartóLei 15 Louise vizes pohárLei 12 Prima színes teás csésze ..Lei 25

Vendéglősök és kávésok figyelmébe!

Az összes raktáron levő hitelesített üvegarukat gyári áron alul árusítom.

0.3 literes salon stutzen Lei 18.- Modern gyertyakaros csillárok és asztali lámpák, ezüst evőeszközök, francia és belga üvegekészletek nagy választékban.
0.2 " " " Lei 15.- Befőttes üvegek!
Salon cognacos pohárka Lei 8.50
Metszett vizes pohár .. Lei 5.50
Metszett boros pohár .. Lei 4.50
1 literes boros palack .. Lei 27.-
1/2 literes boros palack Lei 21.-
1/2 " " " Lei 14.-
Üveg sótartó Lei 6.-
Kávé pohár, dupla erős Lei 14.-
Asztali tükrök 8-40 leiig.

Átköltözésem előtt szerezze be üveg- és porcellánszükségletét!

FISCHER Cluj